

**IRAKASKUNTZA-GIDA** 2022/23

**Ikastegia** 231 - Psikologia Fakultatea

**Zikl.** Zehaztugabea

**Plana** GPSICO20 - Psikologiako Gradua

**Ikastaroa** 1. maila

**IRAKASGAIA**

25052 - Ikaskuntza, Jokabidea eta Kognizioa

**ECTS kredituak:** 6

**IRAKASGAIAREN AZALPENA ETA TESTUINGURUA ZEHAZTEA**

"Ikaskuntza, jokabidea eta kognizioa" irakasgaia Psikologiako Graduoko lehenengo mailan kokatuta dago, hain zuen ere, bigarren lau- hilabetean. Oinarrizko psikologiako jakintza arloko derrigorrezko materia dugu. Irakasgaia ondo jarraitzeko beste prozesu kognitiboekin lotura zuzena duela argitu behar dugu. Hain zuzen ere, prozesuen (arreta, pertzepzioa, motibazioa, emozioak, oroimena ...) funtzionamendua, edo metodologiako eta ikerkuntzaren arloan eskuratutako gaitasunak. Helburu nagusia zera da: giza ikaskuntza eta animalien ikaskuntzan parte hartzen duten baldintzak, eta fenomenoaren ezagutza teoriko eta praktikoa eskuratzea. Bukatzeko, eguneroko bizitzan eta arlo profesionalean azaltzen diren egoeretan ezagutzak nola aplikatzen diren gai izatea bultzatu nahi dugu.

Irakasgai hau UPV-EHUko Berrikuntzaren, Gizarte konpromisoaren eta Kulturgintzaren Errektoreordetzak bultzatutako irakaskuntza berrikuntzarako proiektu batean parte da (IKDi321-22 kodea). Proiektuaren izena "Metodologia aktiboen bidez oinarrizko prozesu psikologikoen azterketan jarrera zientifikoa, sortzailea eta autonomoa sustatzea" da.

Proiektu honen helburua gure unibertsitateak bultzatzen duen hezkuntza ereduan, IKD-i3 ereduan ("i ber hiru"), aurrera egitea da. Eredu honek irakasgaiak optimizatu nahi ditu, gure unibertsitateak hiru alderdi nagusitan duen kapitalera bideratuz: ikaskuntza, ikerkuntza eta iraunkortasuna.

Ikasleek irakasgaiaren irakaskuntza-gida osoago bat eskura dezakete ("Ikaslearen gida" izenekoa) E-gela plataformaren bidez.

**GAITASUNAK / IRAKASGAIA IKASTEAREN EMAITZAK**

- 1.-Ikaskuntza mota eta maila desberdinetan parte hartzen duten ingurumen baldintzak identifikatu, ezagutu eta bereiztea.
- 2.-Ikaskuntza mota desberdinetan ondorioztatzen diren portaerak eta kasu bakoitzean inplikaturik dauden ikaskuntza edukiak, prozesuak eta mekanismo psikologikoak identifikatu, ezagutu eta bereiztea.
- 3.-Gizarte esparru desberdinetan lan egiten duten profesionalentzat eskuratutako ezagutzak duten garrantzia ulertu.
- 4.-Informazio eta dokumentazio-iturrietatik abiatuta, psikologiarekin zerikusia duen informazioa modu kritikoan bilatzeko, kudeatzeko, eguneratzeko, hautatzeko, aztertzeko eta laburtzeko gai izatea.
- 5.-Modu egokian komunikatzeko gai izatea, ahoz nahiz idatziz. Aurkezpenak eta talde lanak.
- 6.-Ikasketa- gaitasunak lortzea, ikaskuntza autonomoa egiteko gai izateko.

Irakasgaia lehen aipatutako IKD-i3 proiektuaren esparruan garatzen, garrantzi berezia emango zaio zeharkako konpetentzia hauek sustatzeari (UPV-EHUko 2019ko katalogotik aterata):

- Autonomia eta autoerregulazioa (ikasleek ikasteko eta erabakiak hartzeko orduan prozesu kognitibo metakognitiboei buruz kontzientzia har dezaten eta prozesu horiek optimiza ditzaten sustatzea).

- Gizarte konpromisoa (mota desberdinetako erronken aurrean ikasleen ekintza enpatikoak eta arduratsuak sustatzea).

-Informazioaren kudeaketa eta herritartasun digitala (ikasleek informazio zientifikoa modu kritiko, fidagarri eta arduratsuan erabil dezaten saiatuz).

-Berrikuntza eta ekintzailtza (ikasleek beren gaitasun berritzailea eta sortzailea optimiza dezaten sustatuz).

-Pentsamendu kritikoa (analisi gaitasuna, zalantzan jartzeko gaitasuna eta iritzi arrazoituen balioaz jabetzeko gaitasuna bultzatuz.).

Zeharkako gaitasun horiek bilatzeak Garapen Jasangarriko Helburu (GJH, 2030 Agenda, ONU) hauek lortzera bideratzen du irakasgaia.

O4, Kalitatezko hezkuntza.

O5, Genero-berdintasuna.

O8, Lan duina eta hazkunde ekonomikoa.

O10, Desberdintasunen murrizketa.

ESpero diren ikaskuntza emaitzak: aipatutako zeharkako gaitasun horiek garatzea. Hots, alde batetik, txosten idatzi egoki bat lantzen ikastea.

Bestetik, honako gaitasunak garatzea (pentsamendu kritikorako, zalantzan jartzeko, sormen-berrikuntzarako eta abarretarako joera duenak) aukera handiagoz sustatuko ditu garapen jasangarria, giza eskubideak, genero-berdintasuna, bakearen eta indarkeriarik ezaren kultura sustatzea, eta abar. Gainera, gaitasun horiek ekintzailtza eta erronka ekonomiko eta sozialei eraginkortasunez aurre egitea sustatuko dute.

**CONTENIDOS TEÓRICO-PRÁCTICOS**

1go GAIA.-GERTAKARI BATEN AZALPEN ERREPIKATUAREN IKASKUNTZA EDO IKASKUNTZA EZ ASOZIATIBOA (1, 2, 3, 4, 5 eta 6 gaitasunak)

1.1.Zertaz arduratzen da Psikologia? Zertaz arduratzen da Ikaskuntza?

1.2.Ikaskuntzaren definizioak. Ikaskuntza motak. Ikaskuntza mailak.

1.3.Ikaskuntza eta oinarrizko prozesu psikologikoak

- 1.4. Portaera motak: Jokabide sortaraziak eta borondatezkoak.
- 1.5. -IKASKUNTZA EZ ASOZIATIBOA. Estimulu baten errepikapenaren efektuak: OHIKUNTZA.
- 1.6. IKASKUNTZA EZ ASOZIATIBOA. Estimulu baten errepikapenaren efektuak: SENTIBERATASUNA
- 1.7. Teoriak:
  - 2en GAIA. GERTAKARIEN ARTEKO HARREMANEN IKASKUNTZA EDO BALDINTZAPEN PAVLOVIARRA (1,2,3, 4, 5 eta 6 gaitasunak)
    - 2.1. - Baldintzapen Pavloviarraren definizioa, paradigma eta elementuak: SB, SBg, EB eta EBg.
    - 2.2. Oinarrizko prozesuak:
    - 2.3. Egoera Esperimentalak:
    - 2.4. Baldintzapen Pavloviarraren Baldintzak
    - 2.5. Baldintzapen pavloviar motak:
    - 2.6. Estimuluaren aurre azalpenak sortzen dituen eraginak
    - 2.7. Estimulu Konplexuen Baldintzapena. Fenomenoak: 2.7.1. Blokeoa
    - 2.8. Aplikagarritasunak
    - 2.9. Teoriak
  3. GAIA-JOKABIDE ETA ONDORIOEN ARTEKO HARREMANEN IKASKUNTZA EDO BALDINTZAPEN INSTRUMENTALA (1,2,3 eta 4 gaitasunak)
    - 3.1. Baldintzapen instrumentalari buruzko lehen hastapenak. Thorndike eta Skinner: Estimulu bereizgarria, erantzuna eta ondorioaren eredu.
    - 3.2. Ikerketaren gaur egungo ikuspegiak: saio metodo diskretuak eta Moldeaketa.
    - 3.3. Elementu nagusiak.
    - 3.4. Indartze programak: Sinpleak eta konplexuak.
  4. GAIA.- IKASKUNTZA ETA EXEKUZIOA. (1,2,3,4, 5 eta 6 gaitasunak)
    - 4.1. Hautazko portaerak: hautaketaren prozesua.
    - 4.2. Autokontrola: Autokontrolarekin zerikusia duten ikasketak
    - 4.3. Ikaskuntza, portaera, emozioa, motibazioa eta kognizioa.
  5. GAIA.- IKASKUNTZA ETA EGIKITU GABEKO PORTAERAK. (1,2,3,4, 5 eta 6 gaitasunak)
    - 5.1. Indartze negatiboa: ihesa eta saihespena.
    - 5.2. Zigorra: positiboa eta negatiboa.
    - 5.3. Fobiak, antsietatea eta beldurra.
    - 5.4. Ikasitako etsipena eta depresioa.
  6. Gaia.- IKASKUNTZA PERTZEPTIBOA ETA KONTZEPTUALA (1,2,3 eta 4 gaitasunak)
    - 6.1. Ikaskuntza pertzeptuala: Bereizketa eta generalizazioa.
    - 6.2. Kategorien bidezko eta kontzeptuen ikaskuntza.
    - 6.3. Arrazoiketa motak
  7. Gaia.- IKASKUNTZA TENPORALA, MOTORRA ETA ESPAZIALA (1,2,3 eta 4 gaitasunak)
    - 7.1. Denborarekin eta espazioarekin lotuta ikaskuntza eta kognizioak.
    - 7.2. Gihar gaitasunen ikaskuntza.
    - 7.3. Lekuarekiko ikaskuntza eta erantzun-ikaskuntza. Kognizioak.
  8. Gaia.- GIZA IKASKUNTZA (1,2,3 eta 4 gaitasunak)
    - 8.1. Imitazioa, behaketa eta mimetismoa.
    - 8.2. So eginezko ikaskuntza. Modelaketa.
    - 8.3. Gogamenaren teoria: altruismoa eta iruzurkeria.
    - 8.4. Ikaskuntza kooperatiboa.
    - 8.5. Ikaskuntza emozionala.

#### ATAL PRAKTIKOA: JARDUERAK

a) Gelako praktikan: Ikaskuntza asoziatiboarekin eta ez asoziatiboarekin zerikusia duten fenomenoak identifikatu eta bereizteko esperimentuak azaldu.

b) Ordenagailu praktika: Ordenagailu praktika ezberdinetan hurrengo gaiak landuko dira:

- Ikaskuntza ez asoziatiboa: ohikuntza, estimuluaren arteko bereizketa (1,2,3, 4 eta 5)

- Baldintzapen pavloviarraren oinarrizko fenomenoak: lorpena, iraungipena, berez oneratzeko. Eta Baldintzapen instrumentala: Moldeaketa (1,2,3, 4 eta 5)

- Lekuko ikaskuntza: Igeriketa birtuala erabiliaz (1,2,3, 4 eta 5)

C.- Tailer ez industrialak: Landuko diren gaitasunak (1,2,3, 4 eta 5). Gaia bereziak:

Lana: Goian proposatu diren gaiak kontutan izanik lan bat poster itxurarekin landu behar duzue. Gaiarekin zerikusia duten materiala irakurri, kasuak bilatu, poster zientifikoa osatu, emaitzen taulak edota irudiak erabili.

Ebaluatuko dena: aurkezpena, eta defentsa.

D.- Mintegiak. Posterra prestatzen joateko talde-tutoretza.

#### METODOLOGIA

Erabiliko den irakaskuntza metodologia aktibo-mistoa da. Alde batetik, asmoa da eskola guztiak aurrez aurre ematea da. Hots, eskolak magistralak; bestetik, eskola praktikoak (jarduera dinamikoak erabiliaz). Ikasleek aktiboki parte hartuko dute, batez ere skola praktikoetan (gelako praktikan; ordenagailu praktikan; mintegiak eta tailer ez industrialak). Hain zuzen ere praktikan, arazoetan eta proiektuetan oinarritutako ikaskuntza metodologia erabiliko da.

Ikasleak eGelan irakasgaiaren oinarritzko materiala edukiko du. Praktiken lanak ere eGela plataformaren bidez ere bidaliko dira.

Tutoretzen funtzionamendua: e-postaz hitz-orduak eskatuko dira bai aurrez aurre tutoretzak edukitzeko naiz tutoretza birtualak eskatzeko (eGela eta unibertsitateak martxan jartzen duen tresna online bidez).

Irakasgaia lehen aipatutako IKD-i3 proiektuaren esparruan garatzean, ikasleek bi jarduera praktiko osagarritan (jarduera boluntarioak, anonimoak, berez prestakuntza-balioa dutenak eta nahiko laburrak) jardungo dute, "Helburu" diren gaitasunen eskuratze-maila ebaluatzeko.

Lehenengo jarduera ikasturtearen hiru unetan egingo da (ikasturtearen hasieran, erdian eta amaieran), eta 3-4 orrialdeko artikulu zientifiko labur bat irakurriko da, eta ondoren:

- 1) laburtzea (informazio zientifikoa, idatzizko adierazpena, sintesi-gaitasuna erabiltzen direla frogatzeko),
- 2) haren analisi kritiko labur bat egitea (pentsamendu kritikoa eta adierazpen idatzia erakusteko)
- 3) eta artikuluan aurkeztutako ikerketa-ildoari jarraituko dion diseinu esperimental bat proposatzea (sormena eta berrikuntza erakusteko).

Beste jarduera ikastaroaren bi unetan egingo da (hasieran eta amaieran), eta kontzeptuen ausazko pareak proposatzean eta parte-hartzaileei 0tik 100era bitarteko eskalan kontzeptu horien artean hautematen duten distantzia baloratzeko eskatzean datza. Pare horietan, irakasgaiaren xede diren prozesu psikologikoen kontzeptuak eta psikologiaren hainbat arloekin lotutako beste kontzeptu batzuk sartuko dira. Zeregin horren bidez, ikasleek erabiltzen dituzten sare semantikoak bilakaerari buruzko ezagutza lortu nahi da, prozesu kognitiboekin lotutako kontzeptu akademikoei dagokienez.

Oharra: Covid-19 pandemiaren erruz aurrez aurre eskolak ematea ezinezkoa izango balitz, eskolak birtualki edo bimodutan emango genituzke. Nola? eGelan sartuz eta Blackboard Collaborate (BBC) edo beste tresna erabiliaz.

## IRAKASKUNTZA MOTAK

Eskola mota	M	S	GA	GL	GO	GCL	TA	TI	GCA
<b>Ikasgelako eskola-orduak</b>	34	2	15		6		3		
<b>Horas de Actividad No Presencial del Alumno/a</b>	51	3	22,5		9		4,5		

**Legenda:** M: Magistrala S: Mintegia GA: Gelako p.  
GL: Laborategiko p. GO: Ordenagailuko p. GCL: P. klinikoak  
TA: Tailerra TI: Tailer Ind. GCA: Landa p.

## EBALUAZIO-SISTEMAK

- Ebaluazio jarraituaren sistema
- Azken ebaluazioaren sistema

## KALIFIKAZIOKO TRESNAK ETA EHUNEKOAK

- Test motatako proba % 60
- Talde lanak (arazoaren ebazpenak, proiektuen diseinuak) % 40

## OHIKO DEIALDIA: ORIENTAZIOAK ETA UKO EGITEA

Printzipioz azterketa osoa aurrez aurre egingo da. Ebaluaketa mistoa erabiliko dugu. Ebaluazioan aintzat hartuko dira bai irakasgaiaren berriazko gaitasunak zein ikas-mailako eta zeharkako gaitasunak. Teoriari dagokion haztapen-neurria % 60a da eta praktikari, berriz, % 40a da.

Ikasle guztiek ebaluatuak izateko eskubidea daukate. Edozein modutan, irakasgaia gainditzeko bi atalak (teorikoa, - gutxienez 3 puntu- eta praktikoa, -gutxienez 2 puntu-) gainditu behar ditu.

A) ATAL TEORIKOAN: Azterketa Maiatza- Ekaineko Data ofizialean izango da eta 6 puntu balioko ditu.

Talde bakoitzera egokituko da atal teorikoaren azterketa, baina gutxi gora-behera 50-60 galdera inguru izango dira test motakoak.

Zuzenketa sistema: Erantzun egokiak &#8211; (Akatsak / N-1).

B) ATAL PRAKTIKOAN: Gure kasuan metodologia aktibo mistoa erabiltzea erabaki dugu jarduera desberdinak jasotzen bai ditu (4 puntu).

JARDUERAK:

1.-Portafolioa: ikasle koadernoan ariketak; kasuak, arazoak, simulazioak beteaz.

2.-Txosten zientifikoa: modalitate desberdinak hartu ditzazke. Bata posterra baten lanketa eta defentsa. Beste bat, ikaskuntzaren fenomeno berezi batean oinarrituz poster bat landu behar dute. Beste modalitate bat, artiku Prozesua abian jartzeko aldeztetik pauso batzuk eman behar dira:

-Mintegiak erabiliko ditugu taldeak osatzeko, gaiak aukeratzeko eta informazioa bilatzeko.

-Lanarekin zerikusia duten zereginak hainbat praktika modalitateetan burutzen dira: ordenagailu praktikan (OP); gelako praktikan (GP) eta TA.

-Nota finala = 6 (teoria) + 4 (praktikak) = 10

OHARRA: sakonago garatuta dago E-gelan dagoen Ikaslearen Gidan.netan bi ebaluazio mota aurreikusi ditugu:

A) Ebaluaketa arrunta: Ikasleek eskubidea izango dute azken ebaluazio bidez ebaluatuak izateko, etengabeko

ebaluazioan parte hartu zein ez hartu. Eskubide hori baliatzeko, ikasleak etengabeko ebaluazioari uko egiten diola jasotzen duen idatzi bat aurkeztu beharko dio irakasgaiaren ardura duen irakasleari eta, horretarako, bederatzi asteko epea izango du lauhilekoa hasten denetik kontatzen hasita.

Azterketa Finalean zati guztiak gainditu behar dira irakasgaia aurrera ateratzeko. Hots, atal teorikoa (3) naiz praktikoa (2) gainditu behar dituzue. Atal praktikoa: 2 lan idatziak garatuaz (puntu 2)+ azterketa praktikoa (2 puntu). Formatua: berrikuspen teorikoa,edo proiektu bat izan daitezke. Azterketa praktikoa: ikasturtean zehar aztertu diren fenomenoek galdera irekiak erantzun behar dira. Irakasgaia gainditzeko bi atalak gainditu behar dira: teorikoa eta praktikoa.

B)Bigarren ebaluazio mota, etengabeko ebaluazioa da. Ebaluazio mota honetan parte hartu ahal izateko ikasleek honako baldintza hauek bete behar dituzte:

1.Ikasle-talderen batean parte hartzea.

2.Eskatzen zaizkien lan guztiak dagokionean ematea.

3.Irakasleak jartzen dituen ebaluazio-probetan parte hartzea.

ATAL TEORIKOA.- Proposatzen dugu, bi azterketa partzialak egitea. Lehenengo azterketa, aste santua baino lehen burutuko da eta (1-2 gaiak)sartuko dira. Beste irakasleekin adosteke dago. Atal honek azken notaren % 30 balio du.

Bigarren azterketa, deialdi ofizialarekin batera egingo da (% 30).

Atal teorikoa gainditzeko erdia atera behar da beste jarduera praktikoekin batera egiteko. Gainontzeko, % 40 atal praktikoean antolatu diren jarduera eta lanak beteaz lortu daiteke.

PRAKTIKA ALORREAN: Arazoetan Oinarritutako Ikaskuntza (AOI) Metodologia jarraituko dugu Tailerretan, Konputagailu-praktiketan eta Gelako Praktiketan. Ikaslearen koadernoak izango da ikasleek ikasturte hasieratik erabiliko duten gida-liburua praktikak egiteko. Notaren haztapen-neurriak honela banatzen dira:

-Ikaslearen koadernoak (portafolioa): Eskola teorikoetan, konputagailu- gelatan, gelako praktiketan eta mintegietan.

Ikasleek koadernoan jarduera desberdinetan proposatzen diren ariketak, galde-sortei erantzun, txostenak eta abar bete behar ditu.

-Taldea txostenak egin eta defendatu. Tailer ez industrialetan lan aplikatuei buruzko lanak taldea idatzita ekarri eta aurkeztu eta defendatu behar dituzue. Lana taldea egin eta defendatu. Bestalde, beste lan bat hiruak egin behar duzue. Arazoaren ebazpenarekin zerikusia duen txostena.

Irakasgaia gainditzeko derrigorrez bi atalak (teorikoa naiz praktikoa) gainditu behar dira.

Praktiketarako ikasle-taldeak 6 kide bitartekoak izango dira. Edozelan ere, ebaluazioa beti indibiduala izaten da. Lan batzuk ikasle-taldearenak eta bestetzuk norbanakoarenak.

OHARRA: EBALUAKETA BIRTUALA:

\*Covid-19 pandemiaren erruz egoera konplikatu baltz, eskolak online edo bimodutara ematea posible litzateke, bai klase teoriko baita praktikoa ere Blackboard Collaborate eta Egela erabiliz egingo lirateke. Ikasleek oinarrizko materiala Egela plataforman izango dute eta jardueren lanak igotzea posible litzateke.

## **EZOHIKO DEIALDIA: ORIENTAZIOAK ETA UKO EGITEA**

1.&#8211; Irakasgaia ohiko deialdian gainditzeko ez duten ikasleek, hautatutako ebaluazio sistema gorabehera, eskubidea izango dute ezohiko deialdiko azken ebaluazioko proba osatzen duten azterketa eta jardueretara aurkezteko.

2.&#8211; Ezohiko deialdietan irakasgaiak ebaluatzeko sistema bakarra azken ebaluazioa izango da.

3.&#8211; Ezohiko deialdiko azken ebaluazioko probak definituta dauden ikaskuntzaren emaitzak ebaluatzeko eta neurtzeko behar beste azterketa eta ebaluazio jarduera izango ditu, emaitzak ohiko deialdiaren pareko baldintzetan ebaluatu ahal izateko. Ikasleek ikasturtean zehar eskuratutako emaitza positiboak gorde ahal izango dira. Aldiz, ikasturtean zehar egindako etengabeko ebaluazioaren emaitzak negatiboak badira, emaitzak ezin izango dira ezohiko deialdirako mantendu eta deialdi horretan ikasleek kalifikazioaren % 100 eskuratu ahal izango dute.

## **NAHITAEZ ERABILI BEHARREKO MATERIALAK**

-Apunteak.

-Artikulu zientifikoen irakurketa

## **BIBLIOGRAFÍA**

### **Oinarrizko bibliografia**

ALLOWAY, T., WILSON, G. y GRAHAM, J. (2006). Sniffy. La rata virtual. Pro versión 2.0. Madrid: Thomson.

BAYÉS, R. Y PINILLOS, J.L. (1989). Aprendizaje y condicionamiento. Volumen 2. Mayor, J. y Pinillos, J.L. Tratado de psicología general. Madrid: Alhambra Universidad.

BANDURA, A. (1984). Teoría del aprendizaje social. Madrid: Espasa-Calpe.

CANDIDO, A (2000). Introducción a la psicología del aprendizaje. Madrid: Biblioteca Nueva.

DICKINSON, A. (1984). Teorías actuales del aprendizaje animal. Madrid: Debate.

DOMJAN, M. (2002). Bases del aprendizaje y el condicionamiento. (Segunda Edición) Jaén: del Lunar.

DOMJAN, M. (2003). Principios de aprendizaje y conducta (Quinta edición). Madrid: Thomson.



- DOMJAN, M. eta BURKHARD, B. (1994). Ikaskuntza eta Jokabide Mekanismoak. EHUko argitalpen etxea. Bilbo.
- FROUFE, M. (2004). Aprendizaje asociativo. Principios y aplicaciones. Madrid: Thomson.
- IRAOLA, J. eta SOROA, M. (2000). Animalia ikaskuntza: Oinarrizko fenomenoek praktika-gida. /EHUko argitalpen etxea, Bilbao.
- KLEIN, S.B. (1994). Aprendizaje. Principios y aplicaciones. Madrid: McGraw-Hill.
- KRAUSE, M.A. (2006). Cuaderno de trabajo. Principios de aprendizaje y conducta. (Quinta edición). Madrid: Thomson.
- MACKINTOSH, N.J. (1988). Condicionamiento y aprendizaje asociativo. Madrid: Alhambra Universidad.
- MALDONADO, A. (1998). Aprendizaje, cognición y comportamiento humano. Madrid: Biblioteca Nueva.
- MAS, B. Y PELLÓN, R. (1987). Modelos atencionales del condicionamiento clásico. MADRID: U.N.E.D.
- PEARCE, J.M. (1998). Aprendizaje y cognición. Barcelona: Ariel.
- PINEÑO, O., VADILLO, M.A. Y MATUTE, H. (2007) (Eds.). Psicología del aprendizaje. Badajoz: Abecedario.
- RACHLIN, H. (1979). Comportamiento y aprendizaje. Barcelona: Omega.
- ROSAS SANTOS, J.M. (Ed.) (2002). Teorías asociativas del aprendizaje. Jaén: del Lunar.
- TARPY, R.M. (1999). Aprendizaje: teoría e investigación contemporánea. Madrid: McGraw-Hill.
- VILA, J., NIETO, J. Y ROSAS, J.M. (Eds.) (2003). Investigación contemporánea en aprendizaje asociativo. Jaén: del

### Gehiago sakontzeko bibliografia

- Aguado Aguilar, L. (Ed.) (1989). Cognición comparada. Madrid: Debate.
- Bandura, A. y Walters, L. (1978). Aprendizaje social y desarrollo de la personalidad. Madrid: Alianza Universitaria.
- Boakes, R.A. (1989). Historia de la psicología animal. De Darwin al conductismo. Madrid: Alianza Universitaria.
- Hilgard, E.R. y Bower, G.H. (1975). Teorías del aprendizaje. México: Trillas.
- Honig, W.K. (Ed.) (1975). Conducta operante. México: Trillas.
- Hull, C.L. (1986) Principios de conducta. Madrid: Debate.
- Hulse, S.H., Egeth, H. y Deese, J. (1982). Principios de aprendizaje. México: McGraw-Hill.
- Kimble, C.A. (1969). Hilgard y Marquis, condicionamiento y aprendizaje. México: Trillas.
- Leahey, T. H. y Harris, R. J. (1998). Aprendizaje y Cognición. Madrid: Prentice-Hall.
- Pavlov, I.P. (1972). Reflejos condicionados e inhibiciones. Barcelona: Ediciones Península.
- Pavlov, I.P. (1973). Actividad nerviosa superior. Obras escogidas. Barcelona: Fontanella.
- Pelechano, V. (1980). Modelos básicos de aprendizaje. Valencia: Alfapúls.
- Pellón, r. y Huidobro, A. (2004) (Coords.). Inteligencia y aprendizaje. Barcelona: Ariel.
- Puente Ferreras, A. (2005). Cognición y aprendizaje. Pirámide.
- Ribes Iñesta, E. (2002) (Ed.). Psicología del Aprendizaje. México: Manual Moderno.
- Rosas Santos, J.M. (1998). Aprende condicionando. Jaén: del Lunar.
- Rosas, J.M., García-Fernández, E. y Sánchez, F. (2005). Fundamentos del aprendizaje humano. Jaén: Del Lunar.
- Schoenfeld, W.N. (1979). Teorías de los programas de reforzamiento. México: Trillas.
- Skinner, B.F. (1974). Ciencia y conducta humana. Barcelona: Fontanella.
- Skinner, B.F. (1976). La conducta de los organismos. Barcelona: Fontanella.

### Aldizkariak

- A.-En inglés:
- 1.Behavioral and Brain Sciences.
  - 2.Behavioural Processes.
  - 3.Comparative Cognition and Behavior Reviews.
  - 4.Learning and Behaviour.
  - 5.Learning and Motivation.
  - 6.Journal of Experimental Psychology: Animal Behaviour Processes.
  - 7.The Quarterly Journal of Experimental Psychology.
  - 8.Psychological Review.
  - 9.Psychological Bulletin.
- B.-En castellano:
- 1.Psicológica. Revista de Metodología y Psicología Experimental.
  - 2.Psicothema.
  - 3.Anales de Psicología.
- C.-En Euskera:
- 1.Elhuyar.
  - 2.Uztaro.

### Interneteko helbide interesgarriak

## Laboratorio Virtual de Aprendizaje

Se pueden realizar demostraciones o participar en experimentos sobre aprendizaje y condicionamiento

<http://paginaspersonales.deusto.es/matute/>  
<https://psych.hanover.edu/research/exponnet.html>

## Exper

Videos de Aprendizaje y Condicionamiento

<http://go.owu.edu/~deswartz/introduction.html>  
<http://academic.brooklyn.cuny.edu/psych/delam/53.1/clips.htm>

Sociedades científicas españolas relacionadas directamente con el tema

Sociedad Española de Psicología Comparada (SEPC)

<http://www.ujaen.es/huesped/sepc/>

Sociedad Española de Psicología Experimental (SEPEX)

<http://www.sepex.net>

**OHARRAK**